

PARTICIPAREA MILITARILOR DOBROGENI LA BĂTĂLIA DE LA MĂRĂȘEȘTI DIN VARA ANULUI 1917

Costin Scurtu

În Primul Război Mondial militarii românii din Dobrogea aveau să contribuie la îndeplinirea datoriei față de Țară pe toate fronturile unde a luptat armata română. Faptele de armă au fost numeroase, pentru amintirea lor stau mărturie și memoriile participanților la luptele sau a celor care se aflau în legătură cu combatanții pe front. Acestea vin să întregască momentele dramatice petrecute în vara anului 1917 în bătălia de la Mărășești.

La 9 mai / 11 iunie 1917, au fost emise „Instrucțiunile operative nr. 19”, în care se arăta, că operațiunile ofensive ale armatei române, se vor face în scopul *„completei imobilizări a tuturor forțelor inamice și distrugerii forțelor acestuia care operează pe frontul Focșani - Nămolosa”*. Divizia 9 Infanterie trebuia să acționeze în sectorul Podul Huroaia - Olăneasa. Dobrogenii intrau în zona frontului unde erau aproape 800.000 combatanți în primele poziții și aproape un milion de militari în rezervă, în zonele de etape, în unitățile de pază sau aflate în curs de reorganizare ¹.

Generalul Gheorghe Mihail avea să spună în memoriile sale că pe frontul Armatei 1 române, *„S-a făcut o pregătire de artilerie, zi și noapte, artileria trăgea ca să distrugă rețele de sârmă nemțești, să facă breșele acelea prin care să poată să pătrundă infanteriștii în atac. După patru zile de pregătire de artilerie, s-au verificat prin aviație breșele. Rezultatul zero. S-a mai cerut la Marele Cartier*

---

¹ Locotenent - colonel Alexandru Ioanițiu, *Războiul României (1916 - 1918)*, vol. II, București, f.a., p. 295 - 296.

General încă 48 de ore pentru a se continua bombardamentul de artilerie... În timpul acestor 48 de ore situația devine alta. Adică nemții atacă în sectorul unde era armata rusească, care despărțea Armata a 2-a română de Armata 1-a română. Acolo au concentrat efortul. De ce? Pentru că începuse în armata rusească destrămarea”². Propaganda austro-ungară și germană a „vegheat” ca veștile rele să fie recepționate în linile rusești³.

Generalul Gheorghe Mihail spunea că „Așa au început acele 10 zile și 10 nopți de transport ale Armatei 1-a, o armată întregă transportată de la Nămolosa la Mărășești. Eram în luna iulie, ziua lungă, noaptea scurtă, marșurile pe zi nu se puteau face din cauza aviației de recunoaștere nemțești. Prin urmare numai noaptea ne mișcam [...] între zece seara și două și jumătate - trei dimineața”⁴.

Între 18-20 / 2-4 iulie, trupele dobrogene au înlocuit unitățile ruse de pe frontul Odaia Preotului Ștefan – Fundeni. Până la 1 / 14 iulie, unitățile dobrogene au executat lucrările genistice în terenul indicat. După ce s-au organizat defensiv, constanțenii au supravegheat sectorul de front încredințat. „Ei! În timpul nopții - spunea generalul Gheorghe Mihail - ne era teamă să nu ne atace nemții. Toți eram dezorientați. Nu cunoșteam terenul, nu știi ce-i înaintea, n-ai legături nici la stânga nici la dreapta, înapoi nici telefon nu aveam [...]. Am avut noroc. N-a mișcat nimic”⁵.

Ofensiva română de la Mărăști a dus la regruparea forțelor inamice. S-a luat decizia de a se muta lovitura principală proiectată la Fundeni - Nămolosa, în zona Focșani, pe direcția generală Adjud, în jurul datei de 24 iulie / 6 august 1917⁶. S-a prevăzut ca acțiunea

---

² Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *General Gheorghe Mihail, Cuvânt pentru viitorime*, Editura Paideia, București, 2004, p. 39.

³ Glenn E. Torrey, *Armata revoluționară rusă și România, 1917*, București, Editura Militară, 2005, p. 52 - 53.

⁴ Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *op. cit.*, p. 40.

⁵ *Ibidem*, p. 41.

⁶ General Erich Ludendorff, *Amintiri din război*, vol. 1, Editura răspândirii culturii, București, 1919, p. 45.

germană să fie dublată de un atac al Grupului de Armate ale arhiducelui Joseph pe valea Oituzului. Pentru îndeplinirea loviturii principale, inamicul trebuia să treacă Siretul la Băltărețu și să facă un cap de pod în direcția Tecuci, contra trupelor româno-ruse aflate între Prut și Siret. Era atacul Armatei 9 germane în sectorul Mărășești, la vest de Siret ⁷.

În prima etapă, s-au dus lupte pentru ocuparea de poziții avantajoase pe șoseaua și calea ferată Focșani - Adjud, care erau orientate pe direcția sud - nord și constituiau axul de deplasare în Poarta Focșanilor ⁸.

În noaptea de 13 / 26 – 14 / 27 iulie, în timpul desfășurării acțiunii Diviziei 9 Infanterie de înlocuire în dispozitiv a trupelor ruse atacate, inamicul a lovit și Divizia 5 Infanterie. A doua zi, a fost executată o contralovitură în lungul căii ferate Focșani - Mărășești. Trupele române au fost nevoite să revină pe vechile alinamente.

La 18 / 31 iulie, la comanda Armatei 1 române a fost numit generalul Eremia Grigorescu, care a impus prin faptele de arme ale diviziilor românești din subordine, deviza: „*Nici pe aici nu se trece!*” ⁹.

Urma etapa hotărâtoare a bătăliei de la Mărășești.

Divizia dobrogeană în ziua de 23 iulie / 5 august avea unitățile sale dispuse în zona localităților: Bucești, Blăjniu de Jos, Vultureni, Diecheni unde desfășurau activitățile pregătitoare în vederea executării unei noi deplasări ¹⁰.

A doua zi, la 24 iulie / 6 august, situația frontului avea să ia o întorsătură radicală prin ofensiva declanșată de Armata 9 germană pe

---

⁷ Colonel Ion Cupșa, *Armata română în campaniile din anii 1916 - 1917*, București, Editura Militară, 1967, p. 232.

⁸ Darea de seamă a Armatei 1 române. A.M.R., fond M.C.G., Secția operații, dosar nr. 17 / 4 a/ 1917, f. 244.

⁹ Colonel Ion Cupșa, *op. cit.*, p. 242.

¹⁰ Jipa Rotaru, Leonida Moise, Ion Giurcă, Costin Scurtu, *Divizia 9 „Mărășești”. 120 de ani de la înființare (1879 - 1999)*, București, Editura Punct, 1999, p. 66.

direcția Focșani, Mărășești, Adj. La acel moment, Divizia 9 germană se găsea în stânga râului, în raionul Drăgănești, Dărăști, Borcea Nouă. „*Cele 865 de tunuri germane, de toate calibrele, printre care și multe guri de foc de 210 și 300 mm, au început să-și verse necruțătoarea urgie de foc asupra poziției ocupate de vecina diviziei dobrogene, Divizia 34 rusă. Apoi, alte vijelii de bombe se năpustiseră și asupra trupelor române de pe malul stâng al Siretului. „Hora” morții începuse!*”¹¹. S-au folosit și gazele toxice, bombardamentul a durat opt ore. Rușii au înregistrat distrugerii importante în sistemul de fortificații inamic, dar au avut și ei pierderi de oameni și materiale.

La ora 7.30, în dimineața zilei de 24 iulie / 6 august, cele trei divizii din prima linie ale Corpului 1 rezervă german au declanșat ofensiva în fâșia Diviziei 34 Infanterie rusă (pe Putna, de la Bilești până la șoseaua Focșani, Mărășești). Înainte de a se însera, toate cele trei linii ale apărării ruse fuseseră abandonate, iar germanii au produs o breșă în linia frontului, pe o lățime de zece kilometri. S-a apelat la ajutorul Armatei 1 române, adunate la est de Siret¹². Acum pericolul ca inamicul să ocupe podurile peste Siret, fapt pentru care s-a dat ordin Diviziei 9 Infanterie să rămână la nord de Siret, între Băltărețu și Movilenii de Sus și să nu permită realizarea capului de pod inamic peste Siret¹³.

Feldmareșalul August von Mackensen a mutat, din nou, direcția de efort a ofensivei trupelor sale, respective a Corpului 1 Rezervă german, care avea în subordine și Corpul Alpin german, mai la vest de Siret, în sectorul Doaga, pe linia de cale ferată cu direcția spre Mărășești¹⁴.

---

¹¹ Ion Gh. Pană, *op. cit.*, p. 55.

¹² A.M.R., fond M.C.G., dosar generalul Grigorescu, general Constantin Prezan către Armata 1 română, la 7 august 1917; Glenn E. Torrey, *op. cit.*, p. 60.

¹³ A.M.R., fond Corpul 6 Armată, dosar nr. 2 / 1917, f. 34.

¹⁴ Colonel Laurențiu Bârzotescu, *Contribuția la istoria războiului nostru. Ofensiva germano-austriacă la nord de Focșani, iulie - august 1917 (după lucrările și documentele germane)*, f. a., p. 791 - 793.

La 25 iulie / 7 august, ora 8.20, după ce a dezlănțuit un violent bombardament în zona Moara Albă și satul Doaga, trupele germane au trecut la atac pe valea Putna Seacă. Pierderile mari înregistrate de Divizia 5 Infanterie au determinat trecerea trupelor dobrogene peste podul de la Cosmești, pentru a interzice accesul german către acest pod, dar și pentru a reface frontul la dreapta Diviziei 5-a Infanterie ¹⁵.

Comandantul diviziei dobrogene, generalul Constantin Scărișoreanu, a ordonat la 26 iulie / 8 august, ca trupele din subordine să ocupe aliniamentul de apărare la dreapta Siretului, pe malul de nord al Șușiței Seci, înlocuind trupele rusești ale Diviziei 34 Infanterie, care au abandonat sectorul, pentru că aveau pierderi serioase și au rămas fără rezerve. Au fost introduse în eșalonul întâi trupele Brigăzii 17 Infanterie cu Regimentele 34 și 36 Infanterie, în rezervă fiind dispus Regimentul 9 VÂNĂTORI ¹⁶.

Ziua de 27 iulie / 9 august, a început aparent calmă pentru militarii dobrogeni. Dispozitivul de apărare al Diviziei 9 se întindea pe pantele de nord ale văii Șușița Seacă, între șoseaua Mărășești - Focșani și marginea de vest a pădurii Călini, având în linie batalioanele 2 și 3 din Regimentul 34 Infanterie și Batalionul 1 din Regimentul 36 Infanterie ¹⁷. În rezerva Regimentului 34 Infanterie se afla Batalionul 1 în zona cantonului 45 de pe calea ferată Mărășești - Focșani și Batalionul 3 / Regimentul 36 Infanterie ¹⁸, instalat la

---

¹⁵ Divizia 5 Infanterie a pierdut 44 de ofițeri și 2147 trupă morți, răniți și dispăruți. Vezi Generalul G.A. Dabija, *Armata română în războiul mondial, (1916 - 1918)*, vol. IV, București, 1936, p. 393.

¹⁶ S-a apreciat că Brigada 18 Infanterie cu Regimentele 35 și 40 Infanterie, situată la distanță mare de zona acțiunilor, putea interveni în luptă de abia în ziua următoare. Apud *Divizia 9 „Mărășești”*, p. 67.

¹⁷ Vezi pe larg, Costin Scurtu, Remus Macovei, *Regimentul 34 Infanterie de la Constanța la Kandahar*, Constanța, Editura Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime SA Constanța, 2007.

¹⁸ Jipa Rotaru, Leonida Moise, Spiridon Huchiu, *Sacrificii pentru țară. Regimentul 36 Infanterie „Vasile Lupu”. 90 de ani de la înființare, 1909 – 1999*, Editura Europolis, Constanța, 1999.

încrucișarea căii ferate Mărășești - Tecuci cu un drum de care, aflat la 500 m nord - vest de km 335 ¹⁹.

La ora 13, artileria grea germană a dezlănțuit un foc violent pe marginea de sud a Mărășeștilor și asupra pădurii de la Cosmești. Către orele 18, toate gurile de foc de toate calibrele loveau Diviziile 9 și 5 Infanterie române și 34 ruse. Bateriile românești și rusești au răspuns cu aceeași intensitate. „Spectacolul este înfiorător și măreț [...]. Toată poziția e jalonată de fumul proiectilelor de toate calibrele ce se sparg în liniile noastre și inamice. Șrapnele, obuze, brizante și asfixiante cu fumurile lor albe, negre și portocalii, jalonează linia de bătaie până la calea ferată Focșani - Mărășești și mai departe până la Crucea de Jos, sub Panciu” ²⁰. La orele 18.30, artileria inamică și-a lungit tirul.

Infanteriștii Diviziilor 89, 76 și 216 germane au trecut la atac. Ei au lovit stânga Diviziei 34 ruse, apoi frontul Diviziilor 9 și 5 Infanterie române. Toate încercările inamice s-au oprit în fața rezistenței românilor ²¹. În noaptea de 25 - 26 iulie / 7 - 8 august a fost trimisă pe front Divizia 71 Infanterie rusă, din rezerva Armatei 4 ruse, pentru a înlocui Divizia 34 Infanterie rusă, care părăsise opoziția, lăsând descoperit tot flancul drept al forțelor române ²². În aceeași noapte, Divizia 9 Infanterie a intrat în dispozitivul aflat în zona Mărășești, Cosmeștii din Vale, acoperind golul lăsat de retragerea Diviziei 34 Infanterie ruse ²³. Atunci când Diviziile 5 și 9 Infanterie române au ocupat o bună parte din frontul deținut de ruși, germanii au luat, din nou, decizia de a-și deplasa ofensiva lor către vest, pentru a

¹⁹ Ion Gh. Pană, *În Coloana eroilor dobrogeni. Divizia „Mărășești”*, București, Editura Militară, 1974, p. 56 - 57.

²⁰ Locotenent - colonel Ștefan Paraschivescu, *La porțile Moldovei, Jurnal de război*, Brăila, f. a., p. 66.

²¹ Acțiunea inamică a fost declanșată în același timp cu ofensiva Grupului Gerok în sectorul Oituz, ținta imediată fiind încercuirea Armatei 1 române.

²² A.M.R., fond M.C.G. Secția operații, dosar nr. 805 / 1917, f. 225 - 227.

²³ *România în anii primului război mondial*, volumul 1, București, Editura Militară, 1987, p. 231 - 232.

ataca Diviziile 13 și 71 Infanterie ale rușilor, deoarece se considera că acestea sunt mai vulnerabile²⁴.

Un element surpriză pentru dobrogeni a fost începerea retragerii Diviziei 71 Infanterie rusă de pe pozițiile de luptă. Față de situația creată, comandantul Regimentului 34 Infanterie a ordonat executarea unui contraatac pentru recucerirea pozițiilor pierdute de ruși. Două companii, comandate de locotenentii Panaitescu și Purice, din Batalionul 1 Infanterie, comandat de căpitanul Ștefan Ștefănescu, au atacat puternic, antrenând și trupele ruse în acțiunea de cucerire a pozițiilor pierdute de acestea. Românii au intrat în prima tranșee inamică și au făcut 62 de prizonieri, dintre care unul avea grad de ofițer²⁵.

Într-o situație critică a ajuns Batalionul 2 Infanterie, comandat de maiorul Gheorghe Mihail, care cu mari jertfe, a respins atacurile inamicului. Comandantul batalionului își amintește, că: „... *Flancurile batalionului meu încep a fi învăluite [...] Gata, gata batalionul să fie încercuit. Dacă mă retrăgeam, s-ar fi făcut un gol prin care ar fi pătruns nemții, iar tot frontul nostru ar fi întors. „Nici un pas înapoi!” ordon. În timpul ăsta, comandantul diviziei vede situația și pregătește un contraatac. [...] Acest contraatac a fost așa de formidabil, încât a dat peste cap pe nemți și m-a salvat pe mine*”²⁶.

La stânga, în același timp cu companiile comandate de căpitanul Ștefan Ștefănescu, a trecut la ofensivă și Batalionul 3 din Regimentul 34 Infanterie, comandat de maiorul Gheorghiu. Acest atac a determinat inamicul să se retragă de pe pozițiile ocupate, iar Batalionul 2 Infanterie, depresurat, s-a aruncat în atac reușind și el să respingă inamicul din sectorul său până dincolo de tranșeele din care

²⁴ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României (1916 - 1919)*, volumul II, București 1922, p. 514.

²⁵ A.M.R., Jurnal de operații al Diviziei 9 Infanterie, f. 133.

²⁶ Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *op. cit.*, p. 42.

plecase. În timpul acestor lupte, căpitanul Ștefan Ștefănescu a căzut eroic la datorie, fiind citat prin Ordin de Zi pe armată ²⁷.

Fapte de eroism au scris plutonierul Gheoghe Stanciu, sergenții Mihai Șerbănescu, Florea Bucur, Tudor Dobrescu din Batalionul 3 / Regimentul 34 Infanterie, care au rezistat atacului inamic, după care în fruntea oamenilor lor au pornit la contraatac, ajungând până în liniile adversarului, de unde au capturat 60 de prizonieri și o mitralieră ²⁸.

Până la ora 21.30, ripostele ofensive au alternat de-o parte și alta, dar de fiecare dată atacurile inamice au fost respinse. Curând au intrat în luptă și rezervele germane. Încercările inamice au continuat până după ora două în noapte. Trupele române, bine susținute de artilerie, care a executat trageri de flanc, grupate pentru a spori eficiența loviturilor, au oprit ofensiva Corpurilor 1 și 18 germane ²⁹.

Inamicul, deși stăpân pe poziția inițială, dar fără un sprijin și un câmp organizat, era foarte prudent în înaintare sa datorită rezistența române. În fața tranșeei, dușmanul a fost oprit cu focuri, cu desăvârșire. Comandantul Brigăzii a 9-a Infanterie îl cheamă pe locotenentul Eftimie Vasile, adjunctul Regimentului 32 Infanterie „Mircea”, și-i dă Compania a 5-a din Regimentul 40 Infanterie „Călugăreni”, pentru a umple golul dintre Regimentul 7 Infanterie care lupta de-a lungul șoselei în stânga podului peste Sușița Seacă și rămășițele Regimentului „Mircea” din tranșeea cap de pod. Apoi, locotenenții Eftimie Vasile și Nicolescu Romulus au primit însărcinarea de la brigadă să conducă pe poziție Regimentul 40 Infanterie și de a face legătura cu Regimentele 32 Infanterie și 3 Vânători din satul Doaga ³⁰.

---

²⁷ Mărăști, Mărășești, Oituz. *Documente militare*, București, 1977, p. 231- 232.

²⁸ Ion Gh. Pană, *op. cit.*, p. 62.

²⁹ Constantin Kirițescu, *op. cit.*, p. 519 - 523.

³⁰ Eugen Stănescu, Iulia Stănescu, Mircea Cosma, *Regimentul 32 Mircea. Jurnal de operațiuni 15 august 1916 - 31 decembrie 1917*, Ploiești, Editura Printeuro, 2002, p. 245.

După poziționarea celor 8 baterii de artilerie grea și a încă altora 9 baterii de același calibru, aduse pe malul stâng al Siretului în noaptea de 26 - 27 iulie / 8 - 9 august, s-a luat decizia amânării contraofensive române, pentru ziua de 28 iulie / 10 august, în scopul de a realize instalarea artilerie grele în poziții cât mai bune și pentru a da un răgaz de refacere trupelor greu încercate în zilele anterioare³¹.

Primele care au trecut la atac au fost trupele germane, la 27 iulie / 9 august, care au lovit aripă stângă a Diviziei 9 Infanterie, unde acționa Regimentul 36 Infanterie „Vasile Lupu”, și în fâșia Diviziei 5 Infanterie, unde lupta Regimentul 7 Infanterie „Prahova”. Au avut loc atacuri și contraatacuri înverșunate de ambele părți. Inamicul nu a reușit să rupă frontul la joncțiunea între cele două divizii românești³². „În sectorul râurilor Putna și Siret, până la Nămolosa - se sublinia în Comunicatul oficial al Marelui Cartier General român, din seara zilei de 27 iulie/9 august - lupta a luat caracterul unei mari bătălii, care a continuat cu înverșunare în tot cursul zilei și al nopții, desfășurându-se în favoarea noastră”³³.

„În ziua aceasta de 27 iulie - data este pe stil vechi, spunea generalul Gheorghe Mihail - un comandant de batalion care venea la contraatac, a murit. Al doilea comandant de batalion, rănit. Teafăr, din trei comandanți de batalion, rămân numai eu deși eram în linia întâi. Din comandanții mei de companie, unul mort și celălalt rănit. Mai aveam în rezervă încă un comandant de companie, căpitan, și comandantul companiei de mitraliere, iar din ofițerii subalterni, locotenenți și sublocotenenți cu duiumul morți, trei sferturi din ei. Această acțiune a durat până către 10 seara. E zi lungă în 27 iulie până când, pe tot câmpul de luptă, se așterne liniștea”³⁴.

³¹ General G.A. Dabija, *op. cit.*, p. 429.

³² A.M.R., Jurnal de operații al Diviziei 9 Infanterie, f. 133.

³³ *Monitorul Oficial*, nr. 102 din 30 iulie / 12 august 1917, p. 1043.

³⁴ Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *op. cit.*, p. 43.

Pierderile diviziei dobrogene au fost foarte mari. Această divizie a suferit pierderi cifrate la 6.451 de oameni ³⁵. Regimentul 34 Infanterie a pierdut 35 ofițeri (8 morți și 27 răniți), 309 sergenți și soldați morți și 1242 răniți. Datorită acestor pierderi, din resturile regimentului constănțean nu s-a putut reorganiza decât un singur batalion, pus sub comanda maiorului Gheorghe Mihail, care a ocupat o poziție de-a lungul șoselei Băltărețu - Panciu, continuând să reziste atacurilor inamice ³⁶.

Ordinul venit de la Marele Cartier General român insista, în hotărârea sa, ca în ziua de 28 iulie / 10 august, „*să se atace pentru a recuceri terenul pierdut până în linia Doaga, Străjescu, Bizighești, inclusiv*” ³⁷. Comandamentul român a hotărât, în acord cu comandamentul Armatei 4 ruse, că începând în după-amiaza zilei de 28 iulie, orele 17.00, să declanșeze contralovitura ce se pregătise încă din ziua de 26 iulie / 8 august 1917.

În aceste momente de acalmie până la începerea contraatacului româno-rus, maiorul, de atunci, Gheorghe Mihail, după orele 10 seara, inspectând batalionul din subordine, sublinia pregătirile care se făceau aici: „*Atunci încep bucătăriile de campanie să pentru hrană, [e] îmborsătată muniția, sanitarii cu brancardele ridicau răniții - noaptea se fac operațiile acestea [...]. Nimic nu semăna cu ceea ce făceam noi pe hârtie. Uite, astea sunt situațiile pe front. Dar nu mișcau, nu luptau, nici români, nici nemți. Ce făceau și unii și alții? Luau cadavrele și le puneau unele peste altele ca să facă un zid de separație între români și nemți. Ce făceau românii, făceau și nemții. Ce făceau nemții făceau și românii [...]. În sfârșit asta era situația*” ³⁸.

³⁵ Glenn E. Torrey, *General Henry Berthelot and România. Memoires et correspondance 1916 - 1919*, New York, 1987, Berthelot către Louise, 16 august 1917; General G.A. Dabija, *op. cit.*, p. 465; Glenn E. Torrey, *Armata revoluționară rusă și România, 1917*, p. 63.

³⁶ Ion Gh. Pană, *op. cit.*, p. 64.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *op. cit.*, p. 43 - 44.

În cronică înclăștărilor de la Mărășești ziua de 28 iulie /10 august a fost o zi sângeroasă. Cu începere de la orele 14.00, subunitățile de artilerie română și rusă și-au intensificat tragerile asupra pozițiilor inamice, atingând punctul culminat către orele 17.00, când infanteria Diviziilor 5 și 9 române au pornit la atac, și o dată cu ea și cele al intrândului, realizat de inamic de-a lungul căii ferate și loselei Mărășești, Focșani ³⁹.

În Fabrica de parchet din Mărășești a fost organizat punctul sanitar al regimentului. „*La sfârșitul acestor două zile de luptă de la Mărășești, Regimentul 34 Infanterie, care avea 3.000 de oameni, cu care am venit pe front, iese din luptă cu 200 de oameni. Niște pierderi groaznice a avut regimentul acolo*” ⁴⁰.

Pentru menținerea poziției atinse de regimentul constănțean în valea Șușița Seacă a intervenit un batalion din Regimentul 40 Infanterie. Dar inamicul a contraatacat în forță. Atunci au sărit în ajutor și ce a mai rămas din Regimentul 36 Infanterie. Dar rândurile dobrogenilor se răreau mult. Atunci a intrat în vâltoarea luptei și Regimentul 9 Vânători. Avea să cadă la datorie comandantul Batalionului 2 Vânători, maiorul Arthur Vârtejescu. Generalul C. Scărișoreanu a raportat dificultățile și pierderile grele cu care se confruntă unitățile sale, dar generalul Eremia Grigorescu a ordonat „să se înainteze numai decăt”. La căderea nopții „resturile” Regimentelor 34 și 40 Infanterie dobrogene au reușit să organizeze o poziție de apărare pe un front de 1.500 m ⁴¹.

Contralovitura inițiată de Comandamentul frontului românesc și-a atins doar parțial obiectivele. Inamicul a înregistrat numeroase pierderi. Dar și partea română a avut un mare preț de plătit. Divizia dobrogeană mai avea în compunerea sa Regimentul 35 Infanterie,

---

³⁹ Locotenent Ioanițiu, *op. cit.*, p. 327 - 328.

⁴⁰ Maiorul Gheorghe Mihail a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a și Legiunea de Onoare, în grad de cavaler. Ostașii brancardieri, pentru faptele lor umanitare, au fost decorați cu „Virtutea Militară”, clasa a II-a. Apud Ion Gh. Pană, *op. cit.* p. 67.

⁴¹ Divizia 9 „Mărășești”... , p. 69.

capabil de a participa la acțiunile ofensive, care se aflase în rezerva Corpului 6 armată, staționat la Cosmești Deal ⁴².

În seara zilei de 28 iulie / 10 august, generalul Eremia Grigorescu a dat ordinul telefonic către comandantul Diviziei a 9-a, la ora 19.30, căruia îi răspundea la cererea diviziei dobrogeane în defensivă, că nu se aprobă, și ordonă continuarea acțiunilor diviziei pe front, pentru a „*împiedica înaintarea aripei drepte a frontului pentru atingerea obiectivului. Duceți centrele de greutate pe linia Doaga Veche, Jugostru, Șușița Seacă, astfel compromiteți operația în curs pentru care vă face direct răspunzători*” ⁴³. Cu toate completările de la efectivele formațiunilor de marș, precum și înlocuirea unor batalioane, atacurile date de trupele române nu au avut succes.

Mai mult, inamicul a contraatacat, la 29 iulie / 11 august, cu aripa dreaptă a Corpului 18 rezervă german (aproape inactive până atunci) și căuta să lovească în plin flancul drept al Diviziei 9 Infanterie, iar Corpul 1 Rezervă german urma să lovească Divizia 5 Infanterie ⁴⁴. După o scurtă împotrivire, Divizia 71 Infanterie rusă, aflată în poziție imediat la vest de șoseaua și calea ferată Focșani, Mărășești, a început să se retragă în mase compacte, lăsând descoperită aripa dreaptă a Diviziei 9 Infanterie române ⁴⁵.

Prin breșă largă creată în frontul trupelor ruse (circa 4 - 5 km), Corpul 1 Rezervă german al generalului Kurt von Morgen (Diviziile 216 Infanterie, 76 Rezervă și 89 Infanterie germană), au atacat gara și

---

⁴² *România în anii primului război mondial*, p. 239.

⁴³ *Diviza 9 „Mărășești”* ..., p. 69 -70.

⁴⁴ General G.A. Dabija, *op. cit.*, pp. 452- 454.

⁴⁵ Din cauza pierderii autorității, comandanții ruși își periclitau capacitatea de comandă sub presiunea inamică, determinând retragerea trupe ruse când era atacată. În ultimele zile din luna iulie, stil vechi, germanii au organizat o ofensivă împotriva Diviziilor 13, 71 și ce mai a rămas din 34 Infanterie ruse. Generalul Șerbacev a recunoscut că „*românii trebuie să-și asume singuri efortul principal al operațiilor ulterioare*”. O singura divizie românească avea să le înlocuiască pe cele trei ale rușilor. A.M.R., fond M.C.G., dosar general Grigorescu. Șerbacev către Grigorescu, 13 august 1917; Vezi, *Mărăști, Mărășești, Oituz*, p. 243. Glenn E. Torrey, *op. cit.*, p. 63 - 64.

satul Mărășești. Efortul principal inamic era îndreptat spre joncțiunea dintre Armata 1 română și Armata 4 rusă (la vest de șoseaua Focșani - Mărășești). Prin înaintarea lor, forțele germane realizaseră o pătrundere sub forma unui unghi drept, amenințând spatele Diviziei 9 Infanterie române.

Divizia dobrogeană a fost nevoită să reziste cu propriile forțe trupelor inamice superioare numeric. Generalul C. Scărișoreanu a repliat aripa dreaptă a diviziei, realizând prin aceasta un nou aliniament de apărare pe direcția sud - nord. În marginea localității Mărășești, de la gară până la Siret, fusese realizată o linie de tranșee cu o dezvoltare de front de 3,5 km, protejată cu rețele de sârmă ⁴⁶.

Luptătorii Regimentului 40 Infanterie „Călugăreni” au apărut chiar prin lupta la baionetă, gara Mărășești ⁴⁷. Iar subunitățile Regimentului 35 Infanterie „Matei Basarab” au ocupat poziții la nord de linia ferată Mărășești, Tecuci, pe aliniamentul pădurea Călin - Fabrica de zahăr. Au intervenit și trupele Regimentului 9 Vânători. Colonelul Gheorghe Rasoviceanu a dat un ordin scurt: „Al 9-lea aici moare!” Și ordinul a fost executat.

Către seară, Divizia 13 Infanterie română, care își trecuse deja toate trupele pe dreapta Siretului, a ajuns la flancul drept al Regimentului 9 Vânători reușind să restabilească legătura cu trupele ruse din Divizia 71 Infanterie. Criza de ordin tactic a bătăliei de la Mărășești trecuse.

În luptele din perioada 25 - 29 iulie / 1 - 11 august, divizia dobrogeană a pierdut estimativ 143 ofițeri, 6.308 trupă, 10 tunuri, 30 mitraliere și 105 puști mitraliere ⁴⁸. În seara aceleași zile de vară, Divizia a 9-a Infanterie a trecut din subordinea Corpului 6 Armată în organica Corpului 5 Armată, comandat de generalul Ion Istrati ⁴⁹.

⁴⁶ *România în anii primului război mondial*, p. 241 - 242.

⁴⁷ Constantin Kirițescu, *op. cit.*, p. 535, 537.

⁴⁸ *Divizia 9 „Mărășești”*..., p. 70.

⁴⁹ În aceeași perioadă, încercarea Grupului Gerok la Oituz de a pătrunde spre Târgu Ocna nu a avut succes. Ostașii Armatei 2-a au respins toate atacurile inamice.

La 30 iulie / 12 august 1917, Armata 1 română a ordonat suspendarea acțiunilor ofensive și luarea tuturor măsurilor pentru apărarea pozițiilor ocupate. După ultimele trei zile de lupte ale diviziei dobrogene, apreciind valoarea militarului român și îndeosebi a calităților celor din Divizia 9 Infanterie, generalul Pershing, comandantul forțelor americane din Europa, spunea: „*trei zile întregi o divizie românească - Divizia 9 Infanterie, n.n. - a rezistat atacurilor date de trei divizii germane care aveau ordin să treacă cu orice preț. Prizonierii Corpului alpin au mărturisit că de la Verdun n-au mai văzut o luptă atât de crâncenă. Divizia 12 bavareză a fost distrusă, rămânând numai cu 2000 de oameni*”⁵⁰.

În zilele următoare, până la 6 / 19 august, pe frontul Diviziei 9 Infanterie nu au mai fost acțiuni importante. Divizia 5 Infanterie a fost înlocuită cu Divizia 14 Infanterie, care s-a legat cu Divizia a 9-a română la nord de pădurea Călini. Dobrogenii au trecut la activitatea de consolidare genistică a poziției, au refăcut tranșeele, adăposturile, rețelele de sârmă, au construit noi locașe pentru pozițiile de tragere ale artileriei etc.⁵¹.

S-a hotărât înlocuirea trupelor ruse de pe flancul drept al Armatei 1 române, începând chiar din noaptea 31 iulie - 1 august / 13 - 14 august⁵². În seara zilei de 3 / 16 august, în spatele diviziei dobrogene, sosise Divizia 15 Infanterie română, care a cantonat la Pădureni, pentru a se pregăti de schimbarea liniilor de apărare.

Inamicul își reorganizează dispozitivul de atac și a introdus noi mari unități în luptă. Pentru ofensivă, Armata 9 germană a fost

---

⁵⁰ Ion Gh. Pană, *op. cit.*, p. 73.

⁵¹ Generalul Scarlat Panaitescu nota: „*Sâmbătă 5/18 august 1917. Iași. N-aud vorbindu-se decât de evacuare. Autoritățile civile și militare pare că-s prinse de panică. În presa rusă zilnic se publică articole defavorabile guvernului, ca și la Odesa, reședința proiectată a Marelui Cartier General, rușii ne sunt foarte ostili*”. Generalul Scarlat Panaitescu, *Aspecte militare. Efemeride de războiu (1916 - 1918). Jurnal de operație (1913)*, Volumul al II-lea, București, Tipografia „Geniului”, p. 87.

⁵² A.M.R., fond M.C.G. Secția operații, dosar nr. 805 / 1917, f. 4.

întărită cu trupe aduse de pe Frontul francez (Corpul Alpin german, care a sosit pe 6 august) și italian. Generalul von Eben a hotărât ca lovitura principală să fie dată de Corpul 1 german, compus din șase divizii, în timp ce în stânga sa, Corpul 18 Rezervă german, alcătuit din 3 divizii, trebuia să fixeze trupele Antantei din fața sa. Dreapta Armatei a 9-a era asigurată de Grupul Râmnic, format din două divizii. Rezerva era formată dintr-o divizie germană, una austro-ungară și Corpul Alpin, care a ajuns în zonă de abia în prima zi a bătăliei. Forțele germane în sectorul de ofensivă erau 102 batalioane de Infanterie, 10 escadorane de cavalerie, 24 companii pionieri, 2 auto-mitraliere, 1135 mitraliere, 356 aruncătoare de mine, 223 tunuri de câmp, 122 tunuri și obuziere grele.

În zona de atac a Armatei a 9-a germane se afla Armata 4 rusă, care mai avea în contact cu inamicul doar două corpuri. La dreapta, Corpul 8 rus (3 divizii), iar la stânga era Corpul 7 rus (două divizii). Rezerva era formată dintr-o divizie de infanterie și una de cavalerie. Acestea totalizau 84 batalioane de infanterie, 52 escadroane de cavalerie, 280 tunuri de câmp și 36 tunuri grele.

Grosul forțelor Armatei 1 română se afla în zona Tecuci, unde se pregătea să treacă la vest de Siret, pentru a prelua sectorul de front de la trupele ruse Comandamentul german a fost nevoit să mute efortul de străpungere a pozițiilor românești și mai la vest, adică în zona de acțiune a Corpului 18 Rezervă german, stabilind și o acțiune ofensivă a Corpului 18 Rezervă german, stabilind și a acțiune ofensivă austro-ungară la Oituz, cu scopul de a fixa diviziile de la dreapta Armatei 2 române.

La 6 / 19 august 1917, Divizia 9 Infanterie, după 11 zile dramatice de lupte, continua să se afle pe linia Mărășeștilor, într-un dispozitiv care nu era diferit de data de 27 iulie / 9 august. Ca efective divizia dobrogeană număra aproximativ 4.500 de luptători și era susținută de 16 baterii, dintre care 14 erau românești și 2 rusești, aflate în poziție de tragere dispuse în pădurea Lunca Grecilor, cât și la sud-est și vest de această pădure. Dintre cele 55 de tunuri românești, 14 erau însă decalibrate din cauza numeroaselor trageri pe care le

executase până atunci ⁵³. În fața ei se aflau Divizia 12 bavareză, Divizia 76 germană, iar înapoia lor se afla în rezervă de Corp de Armată, Divizia 89 Infanterie ⁵⁴.

După pregătirea de artilerie, Corpul 1 Armată german a trecut la ofensivă în linie cu două divizii de infanterie, dispuse în sectorul apărat de două regimente dobrogene, 9 Vânători și 40 Infanterie. Regimentul 40 Infanterie „Călugăreni” avea patru companii de pușcași și una de mitraliere pe un front de 5 km, pe aliniamentul situat în fața clădirilor Fabricii de parchete, la liziera de sud a Mărășeștilor, până în valea Siretului, la confluența cu viroaga Șușița Seacă. În eșalonul doi al Diviziei a 9-a, la marginea de sud-est a localității Mărășești se găsea, gata pentru a intra în luptă, Regimentul 34 Infanterie.

Cu tot focul intens al mitralierelor și artileriei româno-ruse, inamici au reușit, în ciuda pierderilor mari înregistrate, să se apropie de prima tranșee dobrogeană. Aici s-a dat o luptă corp la corp. Inamicul a reușit să pătrundă în prima poziție de apărare, datorită superiorității numerice. Unitățile române s-au retras pe poziția a doua de apărare, amenajată genistic din timp ⁵⁵, situată pe un aliniament care trecea prin fața gării Mărășești și pe marginea de sud a orașului. Luptele au devenit și mai înverșunate. Inamicul făcea eforturi să ocupe gara și să pătrundă în localitatea Mărășești, dar fără succes.

---

⁵³ Ion Gh. Pană, *op. cit.*, p. 74 - 75.

⁵⁴ Divizia 89 Infanterie germană a început încă din timpul nopții 5 spre 6 / 18 spre 19) august să execute acțiunea de apropiere de primele linii românești.

⁵⁵ Generalul Scarlat Panaitescu nota la 27 iulie / 9 august 1917, la Iași, că: „Trupele de geniu trec acum la o altă întrebuintare, pe scară destul de largă; distrucțiunile, fortificațiunile, baracamentele și aprovizionarea de materiale necesare ofensivei. Lucru curios însă, instrcția este foarte puțin prețuită la noi ca pârgă de însemnătate a operațiilor”. (General Scarlat Panaitescu, *op. cit.*, p. 84).

Mitralierele instalate în clădirile gării și focul puternic al artileriei au pus un baraj de netrecut în calea atacatorilor ⁵⁶.

Fiind situația dată, unitățile germane au atacat de la vest spre est pădurea Răzoare, îndreptându-și efortul principal asupra Diviziei 13 Infanterie, comandată de generalul Ion Popescu, vecina din dreapta diviziei dobrogene, aici adversarii au reușit să spargă frontul la aripa dreaptă și să amenințe satul Mărășești cu învăluirea pe la nord, cu scopul de a cădea în spatele Diviziilor 9, 13 și 14 Infanterie române, care se aflau dispuse în partea de sud a localității. Astfel, mult râvnita trecere de la Cosmești, Băltărețu ar fi intrat în stăpânirea inamicului.

Compania de mitraliere a Batalionului 1 din Regimentul 51 Infanterie, comandată de căpitanul Grigore Ignat, aflată în centru dispozitivului la Cota 100, unde pătrunsese inamicul, a căzut la datorie, și a reușit să dea timpul necesar regroupării forțelor române pentru a închide spărtura făcută.

În seara zilei de 6 / 19 august, la orele 18.30, trupele dobrogene ale diviziei se găseau pe aliniamentul: gara de pe calea ferată Mărășești, Panciu, marginea de sud-vest a localității, până la confluența Siretului cu Valea Șușița Seacă. S-a desfășurat un contraatac fulgerător al românilor, sprijinit de artileria a trei divizii și Grupul 2 Aeronautic, care a produs dezorganizarea dușmanului. Mărășeștii au rămas în mâinile românilor. Succesul Armatei 1 române, la 6 / 19 august, de a interzice pătrunderea la nord la Mărășești și est de Siret, a fost, cum a spus generalul Eremia Grigorescu, „*mormântul ofensivei germane pe frontul românesc*”. Acest eșec inamic avea să ducă în curând la oprirea acțiunilor ofensive ale inamicului pe întregul front din Moldova ⁵⁷.

Ziua de 9 august înregistrează un nou vârf al violenței atacurilor germane. Asaltul a început la ora 19.00, după o puternică pregătire de artilerie, care a provocat pagube importante Diviziei 9, a cărei soldați nu reușiseră să sape decât gropi individuale, deoarece

⁵⁶ Colonel Ion Cupșa, *op. cit.*, p. 248.

⁵⁷ A.M.R., fond Corpul 5 Armata, dosar nr. 61 / 1917, f. 263.

pământul era foarte tare. Germanii au suferit iarăși pierderi mari datorate grupării de artilerie româno-ruse situată pe malul estic al Siretului și care lovea exact în flancul atacului.

Totuși, prima linie a infanteriei române a fost ruptă în mai multe puncte, dar intervenția rezervelor i-a respins după lupte foarte violente. Regimentul 34 constănțean, care a avut de înfruntat Divizia 12 Bavareză, a rezistat la trei asalturi consecutive. Steagul unității a fost ulterior decorat cu Ordinul „*Mihai Viteazul*” clasa a III-a pentru faptele din acea zi. Dar pierderile sale au fost însă foarte grele: 35 de ofițeri și 1551 soldați. Regimentul 36 a pierdut 36 de ofițeri și 954 soldați.

Divizia 9 Infanterie a înregistrat pierderi la ofițeri 4 morți și 15 răniți, iar la trupă a pierdut 115 morți, 346 răniți și 881 dispăruți, în total pierderile umane au fost de 19 ofițeri și 1342 trupă ⁵⁸. În noaptea de 7 – 8 / 20 - 21 august, divizia dobrogeană, care luptase fără o zi de repaus de la începutul bătăliei și care suferise cele mai mari pierderi, a fost scoasă din linia întâi, fiind înlocuită cu Divizia 15 Infanterie. După ce a ieșit de pe front, Divizia 9-a română a fost trecută în refacere și s-a început reorganizarea ei în zona comunelor Domnești, Pufești, Ciorani. Dar se atrăgea atenție comandantului Diviziei a 9-a, că Armata I română „*nedispunând de alte trupe în rezerva generală pe dreapta Siretului, Divizia 9, deși în refacere, trebuie să fie gata în orice moment a interveni în luptă*”. Marea unitate dobrogeană a fost regrupată, ulterior, în zona satului Călimănești ⁵⁹.

La 10 august, a venit rândul trupelor Antantei să treacă la ofensivă. La ora 17.00, infanteria aliată pornește la asalt, după o lungă pregătire de artilerie. Divizia 9 Infanterie a pătruns în prima linie germană, dar datorită pierderilor a fost silită să se regrupeze. Întărită cu un regiment din Divizia 13, a reluat atacul, dar din nou fără succes. Divizia 5 Infanterie și un regiment al Diviziei 14 au reușit și să pătrundă în pozițiile germane, dar nu au putut păstra cuceririle.

---

⁵⁸ General G.A. Dabija, *op. cit.*, p. 571 - 577.

⁵⁹ Ion Gh. Pană, *op. cit.*, p. 82.

Pentru ziua următoare, generalul Christescu a decis să impună o țință limitată pentru ofensiva Corpului 6: aliniamentul Doaga – Valea Șușiței. Armata 4 rusă hotărâse să rămână în defensivă. Germanii au atacat, la ora 16.00, în sectorul armatei ruse, după o pregătire de artilerie de trei ore și au silit din nou trupele ruse să se retragă. La 16.30 Divizia 9 Infanterie a plecat la atac, fără să știe situația din sectorul vecin, rus. Retrăgându-se rușii, flancul a rămas descoperit. Comandantul diviziei a trimis un batalion pentru a prelungi linia.

Germanii au înaintat spre Mărășești, situația devenind foarte periculoasă. Regimentul 9 Vânători care constituia rezerva diviziei a fost adus în grabă și s-a instalat în fabrica de la nord de oraș, reușind să oprească trupele germane ce amenințau să încercuiască Divizia 9 Infanterie. Legătura cu trupele ruse a fost refăcută de un regiment din Divizia 13 Infanterie din rezerva Corpului 6. Divizia 5 Infanterie a atacat în zona Doaga, dar Regimentele 7 și 8 Dorobanți nu au reușit să pătrundă în sat. În aceeași zi, generalul de divizie Eremia Grigorescu a fost numit comandant al Armatei 1 române⁶⁰.

Perioada 7 / 20 – 15 / 28 august a fost folosită de ambele tabere beligerante, pentru îmbunătățirea propriilor alinamente de apărare, refacerea efectivelor, regruparea de unități și aprovizionarea cu materiale de tot felul, reorganizarea dispozitivului de luptă⁶¹. S-au executat atacuri locale cu subunități, batalioane sau companii, pentru îmbunătățirea aliniamentelor pe care le dețineau, s-au efectuat incursiuni sau acțiuni de cercetare, dueluri de artilerie. Divizia dobrogeană, scoasă de pe frontul de la Mărășești, la 9 / 23 august,

---

⁶⁰ În urma acestui eșec, generalul Ragoza a dorit să retragă frontul român-rus la nord de Mărășești. Planul a fost abandonat la insistențele generalului Eremia Grigorescu. Generalul de Corp de Armată Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General, a hotărât să înlocuiască Corpul 7 rus cu Corpul 5 român (Diviziile 10 și 13 Infanterie), iar Corpul 8 rus să treacă sub conducerea Armatei 1 române. Comandamentul Armatei 4 ruse a fost retras la Bacău și urma să primească o nouă misiune.

⁶¹ A.M.R., fond Armata 1, dosar nr. 136 / 1917, f. 20 - 32.

pentru refacere, după câteva zile, cât să primească completările în trupă, se afla din nou în prima linie, la Muncelu.

În zilele care au urmat, bătălia a continuat, încheindu-se cu victoria noastră în cea mai mare angajare militară de pe Frontul român al Primului Război Mondial.

Generalul Gheorghe Mihail, după război, aflându-se la Focșani, a revăzut locurile încărcate de dramatismul războiului din anul 1917. *„Se pusese acolo, pe șosea, o tablă mare unde scria «Regimentul 34 Infanterie a luptat aici...» și nu mai există, dar pe care eu o am în fotografie. Era o tablă de metal și pe ea, imprimate faptele de vitejie ale Regimentului 34 Infanterie, pusă acolo la o încrucișare de drumuri chiar pe locurile unde luptasem noi”*⁶².

---

⁶² Neculai Moghior, Ion Dănilă, Leonida Moise, *op. cit.*, p. 45.